

тів, яка дорівнює їх первісній вартості, збільшеній на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням таких фондів. Згідно з Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств" платники податку мають право протягом звітного періоду відносити до валових витрат будь-які витрати, пов'язані з поліпшенням основних фондів у сумі, що не перевищує 5 % сукупної балансової вартості груп основних фондів на початок звітного періоду. У податковому обліку витрати на поліпшення основних засобів включають до балансової вартості.

Таким чином, можемо зробити висновок, що застосовувати норми податкового законодавства до нарахування амортизації основних засобів у бухгалтерському обліку неможливо через різну вартість основних засобів у податковому та бухгалтерському обліку. Потрібно вести два різних обліки.

За податковим обліком AB визначаємо за формулою:

$$AB = BB \cdot HA \% : 100 : 12,$$

де: BB – балансова вартість основних засобів на початок року; HA % – річні норми амортизації.

Згідно з наведеним вище прикладом амортизаційні відрахування у податковому обліку за місяць становитимуть (витрати з доставки автомобіля віднесемо на поліпшення основних засобів у межах 5 % до балансової вартості основних засобів на початок року; отже балансову вартість прирівняємо до первісної):

$$AB = 30500 - 0,25 : 12 = 635,41 \text{ грн.}$$

Амортизаційні відрахування за податковим обліком впливають на зменшення податкового зобов'язання платника податку щодо сплати податку на прибуток до державного бюджету.

Порівнявши дані наших розрахунків бачимо суттєві розбіжності. На питання: а як бути, коли основні засоби за податковим обліком швидше амортизуються? Відповідь: продовжувати нараховувати амортизаційні відрахування тільки за бухгалтерським обліком і відповідно відносити їх до витрат підприємства.

Бухгалтерський облік згідно з П(С)БО 7 істотно відрізняється від старого бухгалтерського обліку, який фактично відповідав податковому. Напрошуються питання: чи доцільно передбачено П(С)БО 7 п'ять методів нарахування амортизації, коли вони не впливають на розмір оподатковуваного прибутку? Як можна скористатися з пункту 26 П(С)БО 7, який дозволяє використання амортизаційних норм і методів нарахування амортизації основних засобів згідно з податковим законодавством? Якщо:

- групування основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку
- різне;
- для нарахування амортизації у бухгалтерському та податковому обліку
- береться різна балансова вартість основних засобів;
- витрати на ремонт у бухгалтерському обліку включаються до затрат підприємства і до вартості основних засобів не додаються.

Тоді як у податковому обліку дозволяється відносити на поліпшення основних засобів у межах 5 % балансової вартості основних засобів на початок звітного періоду.

Отже, неможливо обмежитись лише нормами податкового обліку при нарахуванні амортизації основних засобів. Потрібно вести окремо бухгалтерський та податковий облік. Так як податковий облік вдосконалено з 1999 р., а П(С)БО з

2000 – то напрошується модернізувати податковий облік відповідно до міжнародних стандартів.

Для цього, щоб податкове законодавство наблизилось до світових стандартів, треба спиратися на основні принципи побудови податкової системи та прийняти свій Податковий кодекс. Прийняття Податкового кодексу дасть змогу значною мірою спростити, наблизити до розуміння платником податків податкового законодавства, скоординувати дії фінансової, податкової та кредитної систем, чітко визначити правові відносини між державою та платником податків.

Література

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" за № 996-ХІУ від 16.07.1997 р.
2. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" за № 283 від 22.05.1997 р. (зі змінами та доповненнями).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7.

УДК 502: 330.15

Аспі. Н.В. Савчук¹ – УкрДЛТУ

ПРИРОДОРЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Уточнено поняття "регіональної політики". Обґрунтовується необхідність запуску міжрегіональних (міжобласних) та міжнародних інтеграційних процесів. Сформульовано засади оцінки природоресурсного потенціалу регіону та здешевлення плати за їх використання підприємствами-природокорисувачами.

Doctorate N.V. Savchuk – USUFWT

Nature resources potential in system regional policy

Specified notion of "regional policy". Grounds a launching necessity of inter-regional and international integration processes. Formulated the estimation nature resources measures of region potential and pay reductions of prices for their use.

Регіональна економіка – це система суспільних відносин, що історично склались у межах областей держави, і являє собою сукупність взаємопов'язаних ланок та зв'язків, які забезпечують її стійкість та цілісність. Регіональна економіка потребує визначення у широкому та вузькому аспектах. У вузькому значенні – це комплекс галузей з виробництва товарів і надання послуг. У широкому значенні – це система не тільки виробничих відносин, а й форм і методів організації виробництва та комплексного управління регіоном.

Запровадження ринкових відносин у регіонах, як і у державі взагалі, відбувається у боротьбі старого й нового на основі їх поєднання і суперечностей. Основою суперечностей є потяг до старого відпрацьованого роками розвитку галузей, виробництв, технологій тощо. Нова структура регіону потребує найширшого використання і швидкого впровадження знань і досвіду провідних економічно розвинутих країн. Вона базується на запровадженні нових методів управління, принципово нових видів техніки і технологій.

¹ Наук. керівник: проф. М.В. Римар, д-р екон. наук – УкрДЛТУ

4. Економіка, планування і управління в лісовиробничому комплексі

Регіональна економіка як система охоплює виробничі, фінансові, кредитні та суспільні відносини, які виникають і розвиваються на території певного регіону. Для того щоб успішно розвивалась економіка, і передусім виробництво, необхідно:

- знайти організаційні форми для впровадження у виробництво досягнень науки і передових технологій;
- впроваджувати нові методи виробництва, енергозберігаючі та ресурсозберігаючі технології;
- запровадити чітку систему заходів, спрямовану на оновлення основних фондів;
- створити умови для залучення інвестицій з метою вдосконалення відтворювальних процесів виробництва.

Економічне реформування потребує здійснення ефективної і гнучкої регіональної політики. На жаль, взаємовідносини між центром і регіонами, а також між-регіональні відносини в Україні продовжують залишатися неврегульованими, це призводить до економічної роз'єднаності, спричиняє дезінтеграційні процеси. Власне, соціально-економічна неврегульованість і підштовхує як політичні сили, так і загальнодержавні та регіональні органи влади до конфронтації на цьому ґрунті.

Найбільшим недоліком при розробці основ регіональної політики є недостатнє використання системного підходу. Ось чому спочатку слід визначити, що ми розуміємо під поняттям "регіональна політика". На нашу думку, під регіональною політикою слід розуміти законодавчу базу розвитку регіонів країни та специфічні засади їх розвитку з метою досягнення відповідних індикативних параметрів соціально-економічного та екологічного стану.

Світовий досвід показує негативні наслідки надто централізованої моделі територіального устрою та управління. Вона гальмує повноцінний розвиток місцевого господарства, не даючи розв'язувати соціальні проблеми регіонів. Звідси й виникає необхідність проводити регіональну соціально-економічну політику, стратегічною метою якої має бути істотне підвищення життєвого рівня населення всіх регіонів країни на основі якісного поліпшення використання їх ресурсного потенціалу, принципово нових підходів до розвитку продуктивних сил, докорінного поліпшення екологічної ситуації.

Досягнення цієї мети неможливе без реалізації двох напрямків: по-перше, держава повинна забезпечувати міжрегіональну єдність відтворювальних макро-економічних процесів. У цьому полягає основне призначення її регіональної соціально-економічної політики; по-друге, вона має створити економічні інтереси для активної соціально-економічної діяльності регіонів, домагаючись забезпечити стратегічну мету власного розвитку.

Розробити і реалізувати таку модель міжрегіонального розвитку дуже складно. Адже тут необхідні реальні кроки по розвитку, з одного боку, інтеграційних процесів між регіонами країни (так звані зв'язки по горизонталі за рахунок поглиблення і розвитку спеціалізації і кооперування регіонів), а з другого, – кроки по впорядкуванню, систематизації та поглибленню вертикальних зв'язків, тобто зв'язків самої держави з регіонами на основі вдосконалення інвестиційної, науково-технічної, бюджетної, податкової, фінансової та зовнішньоекономічної політики. Складність полягає і у неопрацьованості або відсутності законодавчого механізму регулювання як інтеграційних процесів між регіонами, так і взаємовідносин їх з самою державою.

Найбільшою проблемою формування ефективної регіональної соціально-економічної політики є поєднання загальнонаціональної моделі міжрегіонального розвитку та територіальних моделей відтворювальних процесів, властивих конкретним територіям. Сьогодні територіальний зріз соціально-економічної системи України може бути подано такими рівнями:

- селища і села;
- міста і адміністративні райони;
- області, автономна республіка;
- країна у цілому.

Область, як і автономна республіка, є основним структуроутворюючим елементом країни. В економіко-географічному аспекті область – це поєднання центру та території, що знаходиться в його юрисдикції та складається з середніх і малих міст, сільських поселень, з яких сформовані районні центри області.

В умовах демократизації економічного і соціального життя у країні (зокрема, регіональної політики) ця роль дістала потужне доповнення у формі багатократно посиленої відповідальності місцевих рад за створення і реалізацію власної (значною мірою автономної) стратегії і тактики регіонального розвитку. Фізичні і юридичні особи, що перебувають на території області, утворюють між собою стійкі зв'язки і можуть самостійно вирішувати регіональні проблеми.

При цьому економічну самостійність регіону не треба ототожнювати з його здатністю виробляти весь набір товарів і послуг, необхідних для його внутрішнього споживання, а також виробничого і соціального розвитку. Економічна самостійність регіону полягає передусім у тому, що вона сприяє задоволенню внутрішніх потреб регіону і забезпеченню стійкого розвитку народного господарства без дотацій, субвенцій, субсидій та інших пільг.

Новим рівнем при цьому є вихід регіонів на рівень міжнародного співробітництва. Україна знаходиться у центрі Європи, а тому нехтувати або не використовувати цей геоекономічний чинник абсолютно неправильно. Головними ж напрямками взаємодії регіону з іншими територіями повинні бути такі:

- перший напрямок пов'язаний з реалізацією проєктів і налагодженням виробництва, що становлять інтерес для кількох областей (прикордонних територій) і вимагають акумуляції їх сил та економічних можливостей на основі тісного виробничо-економічного партнерства;
- другий напрямок – це комплексне використання рекреаційних ресурсів силами кількох областей в Україні, або у результаті прикордонного співробітництва. Рекреаційні об'єкти, що створюються, можуть бути використані для організації як вітчизняного, так і міжнародного туризму;
- третій напрямок – розвиток автотранспортного господарства міжобласного та міжнародного значення з відповідним автосервісом;
- четвертий напрямок – це екологія, раціональне природокористування та диференційована система плати за використання природних ресурсів.

Між центром і регіоном мають бути тісні зв'язки щодо розв'язання проблем екології, які пов'язані у першу чергу з ефективністю природокористування та оцінкою природоресурсного потенціалу. Багато з цих проблем, епіцентр яких знаходиться у конкретних регіонах, мають глобальний характер, а тому не піддаються вирішенню лише силами цього регіону. Зв'язки між регіонами і центром у вирішенні екологічних, а також соціально-демографічних проблем при переході до ринкових відносин будуть посилюватися і у майбутньому.

Найсуттєвіші особливості економічної оцінки природоресурсного потенціалу такі:

- можливість завдяки їй кількісно і якісно співставляти споживчі вартості різноманітних природних ресурсів як у типологічному, територіальному, так і у часовому аспектах;
- вартісне визначення основних параметрів природних ресурсів у єдиних кадастрових цінах, розраховуваних, як правило, за попередній п'ятирічний період;
- однопорядковість, динамічний взаємозв'язок між економічною оцінкою природоресурсного потенціалу і оцінкою його використання, відмінність між якими у тому, що перша є більш загальним поняттям, вимірюється як середньорічна величина у спеціальних кадастрових цінах, у той час як друга може характеризувати освоєння природоресурсного потенціалу за той чи інший рік із застосуванням діючих цін;
- відображення абсолютної інтегральної цінності природних продуктивних сил, яке враховує екологічні та соціально-географічні особливості їхнього розвитку.

Системно-структурний аналіз інтегрального природоресурсного потенціалу передбачає вивчення його компонентної, функціональної і територіальної структури. Компонентна структура відображає внутрішньовидові та міжвидові співвідношення (пропорції) природних ресурсів, що склалися у регіоні як результат розвитку природного процесу і дії соціально-економічних факторів. Функціональна структура природоресурсного потенціалу характеризує склад і співвідношення природних ресурсів за їх комплексуючою здатністю, участю у територіальному поділі праці та їхньою ефективністю, з урахуванням певної умовності, яка виражається у кількісному розчленуванні однотипного явища і "поширенні" ознак використовуваних у народному господарстві природних благ на невикористовувані. Функціональна структура представляється природними ресурсами міждержавного, державного, районного і місцевого значення. В Україні 63,8 % природних ресурсів міждержавного значення, 17,5 % – державного, 8,6 % – районного, 10,1 % – місцевого [1]. Серед областей найвищим рангом функціональної значущості вирізняються Тернопільська, Вінницька, Донецька (понад 80 %), а з протилежного боку – Волинська, Рівненська, Чернігівська (до 40 %). Нарешті, територіальна структура природоресурсного потенціалу – внутрірайонне розміщення основних форм територіального зосередження (організації) природних ресурсів. Найважливішими є такі форми як мікрорайон, підрайон, район. Специфічною формою територіальної структури інтегрального природоресурсного потенціалу є елементарне поєднання, що сформувалося у результаті комплексного використання декількох видів природних ресурсів навколо одного природокористувача.

Отриманий від використання природних ресурсів народногосподарський ефект є оцінкою не лише економічної, але й характеристикою їх охорони і відтворення (в тому числі самовідтворення). Цей ефект можна розглядати як основу економічної оцінки охорони і відтворення природоресурсного потенціалу регіону. Співставлення ж показників еколого-економічної оцінки природоресурсного потенціалу і збитку народному господарству від його використання є одним з найважливіших дослідницьких прийомів напруженості екологічних проблем у регіоні.

Запропоновані інтеграційні процеси повинні бути спрямовані на здешевлення плати за природні ресурси підприємствами-природокористувачами за рахунок міжрегіонального (міжнародного) співробітництва.

Література

1. Швиденко А.Й., Руденко В.П., Євдокименко В.К. Екологічні основи природокористування: Навч. посібник. – К.: ІЗМІ, 1999. – 200 с.

УДК 338.242.2:339.138

У.Р. Сухорська – Львівська КА Укоопспілки

ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ У МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто фундаментальні основи моделювання у маркетингу, включаючи суть моделювання, типи моделей, специфіку створення та оцінки ефективності моделей.

U.R. Sukhors'ka – LKA

Modeling in the marketing activity of an enterprise

In this article the fundamental concepts behind marketing models were reviewed including essence of modeling, model types, developing and evaluating marketing models.

Моделювання є одним із найбільш ефективних засобів оптимізації управлінських рішень, зокрема і у сфері маркетингу. Воно використовується для схематичного відображення існуючої ситуації чи прогнозування майбутнього стану об'єкта. У маркетингу моделі найчастіше використовуються для опису процесу прийняття рішень споживачами, збутової системи підприємства, впливу засобів комунікацій на споживачі, оптимізації бюджетів маркетингу тощо.

Необхідно констатувати, що керівники вітчизняних підприємств у більшості випадків не мають навиків і практичного досвіду щодо застосування моделювання, особливо це стосується рекламної діяльності, що сама по-собі є відносно новою сферою діяльності в Україні. Тому існує об'єктивна необхідність узагальнення накопиченого зарубіжного досвіду для подальшої адаптації його на українських підприємствах.

Залежно від цілей прийняття рішень виділяють такі типи моделей [1, 2]:

1. **Описові моделі**, ціллю яких є лише відображення існуючого стану. Вони часто використовуються для відображення великих складних систем, оскільки значна кількість змінних і взаємозв'язків робить недоцільним використання інших моделей. Основне значення описових моделей полягає у виділенні причинно-наслідкових зв'язків, що допомагає глибше проаналізувати проблему.

2. **Передбачувальні моделі** складніші ніж описові, оскільки, крім опису ситуації, їх ціллю є прогнозування майбутніх станів системи. Моделі прогнозування обсягу збуту, наприклад, створюються спеціально для того, щоб передбачити можливі купівельні рішення споживачів компанії. У рекламній діяльності моделі можуть створюватись для прогнозування впливу кількості рекламних контактів і охоплення на ефективність реклами. Таке прогнозування сприяє ефективнішому плануванню і контролю у компанії.

3. **Нормативні моделі** є найскладнішими для розробки і використання, оскільки вони не лише описують і прогнозують ситуацію, але і передбачають найкращий варіант дій у даній ситуації. Так, на основі моделі прогнозування збуту можна зробити висновки про оптимальний рівень цін у майбутньому.